* מי שיש לו אלמנות וגירושין בה יצאו עובד כוכבים ועבד שאין לו אלמנות וגירושין אשכחן כהנת, לויה וישראלית מנא לן? כדאמר *ר' אבא אמר רב "בת" "ובת" ה"נ "בת" "ובת", כמאן כרבי עקיבא *דדריש ווי, אפילו תימא רבנן – כולה "ובת" קרא יתירא הוא, ואימא מי שיש לו אלמנות וגירושין בה כי לית ליה זרע קאכלה כי אית ליה זרע לא אכלה מי שאין לו אלמנות וגירושין בה אע"ג דאית ליה זרע נמי תיכול? אם כן רבויי לויה וישראלית למה לי? ולרבי עקיבא דאמר *אין קדושין תופסין בחייבי לאוין ומאי "כי תהיה לאיש זר" – כי תיבעל, אלמנה וגרושה למה לי? אלמנה להחמיר עליה וגרושה להקל עליה וצריכא: דאי אשמעינן אלמנה, אלמנה הוא דכי לית לה זרע אכלה משום דחזיא לכהונה אבל גרושה דלא חזיא לכהונה אימא אע"ג דלית לה זרע לא אכלה ואי אשמעינן גרושה, גרושה הוא דכי אית לה זרע לא אכלה משום דלא חזיא לכהונה אבל אלמנה דחזיא לכהונה אימא אע"ג דאית לה זרע נמי תיכול, צריכא. ואימא נבעלה לפסול לה אף מחזיר גרושתו? "לאיש זר" אמר רחמנא – מי שזר אצלה מעיקרא לאפוקי האי דלא זר אצלה מעיקרא הוא. אי הכי חלל דלאו זר הוא (א) (מעיקרא) לא לפסול? אמר קרא "לא יחלל זרעו בעמיו" *מקיש זרעו לו מה הוא פוסל אף זרעו נמי פוסל. ואימא משעת הויה? דומיא דכהן גדול באלמנה מה כהן גדול באלמנה בביאה אף האי נמי בביאה. ואימא עד דאיכא הויה וביאה? דומיא דכ"ג באלמנה מה כהן גדול באלמנה בביאה לחודה אף האי נמי בביאה לחודה. רבי יוסי אומר כל *שזרעו פסול פוסל וכל שאין זרעו פסול אינו פוסל. *מאי איכא בין ת"ק לרבי יוסי? אמר ר' יוחנן מצרי שני, ואדומי שני איכא בינייהו – ושניהם לא למדוה אלא מכהן גדול באלמנה: ת"ק סבר מה כ"ג באלמנה שביאתו בעבירה ופוסל אף האי נמי פוסל ורבי יוסי סבר ככהן גדול – מה כהן גדול שזרעו פסול ופוסל אף כל שזרעו פסול פוסל לאפוקי מצרי שני דאין זרעו פסול דכתיב "בנים אשר יולדו להם דור שלישי יבא להם בקהל ה'": רשב"ג אומר כל שאתה נושא בתו אתה נושא אלמנתו וכו': מאי איכא בין ר' יוסי לרבן שמעון בן גמליאל? אמר עולא גר עמוני ומואבי איכא בינייהו – ושניהם לא למדוה אלא מכהן גדול באלמנה רבי יוסי סבר מה כהן גדול באלמנה שזרעו פסול ופוסל אף כל שזרעו פסול פוסל רשב"ג סבר מה כהן גדול שבכל זרעו פסול ופוסל אף שבכל זרעו פסול ופוסל לאפוקי עמוני ומואבי דאין כל זרעו פסול דאמר מר *"עמוני ולא עמונית "מואבי ולא מואבית:

מתני'

האונס והמפתה והשוטה לא פוסלין ולא מאכילין, ואם אינן ראויין לבא בישראל הרי אלו פוסלין כיצד (ג) (היה) ישראל שבא על בת כהן תאכל בתרומה

עיברה

רש"י

אלמנה כהנת. דפסיל לה עבד: כולה ובת קרא יתירא הוא. דהא כתיב בקרא דלעיל מיניה "ובת כהן" ומאי למכתב אבתריה וכי תהיה אלמנה וגרושה: אע"ג דאית לה זרע תיכול. וכדאמרה בעלמא חשיב: אם כן. דהאי קרא לקולא כתיב ולאשמועינן דזרע דעובד כוכבים ועבד לא פסיל, רבויי לויה וישראלית דכתב "ובת" קרא יתירא הפסקא כהנת גופה לאשמועינן דלא מיפסלא בזרע עובד כוכבים ועבד, לויה וישראלית למיבעיא ולמה משום לאשמועינן דמי שיש לו אלמנות וגירושין אפי' הכי כי אית לה זרע מיניה לא תיכול ולאיצטריך למיסר לויה וישראלית האוכלת בתרומה בשביל בנה כהן: דכי תיפסל לזר ולאית לה זרע ממנו לא תשוב לתרומה במיתת בעלה: הא פשיטא לן דכיון דכהנת גופה מיפסלא בזרע ישראל מתרומה הכי נשא כל שכן ישראלית האוכלת בשביל בנה, אלא ודאי כי רבי קרא לויה וישראלית להכי רבייה שאם אוכלת בשביל בנה ונבעלה לעובד כוכבים ועבד אפי' אין לה זרע נפסלה דלא נפקא לן מכהנת כדאמרינן לעיל (דף סח:) כהנת היא דקדיש גופה כו': ולרבי עקיבא דאמר אין קידושין תופסין. לאדם פסול והאי "כי תהיה לאיש זר" דלעיל לאו משום הויה נקט ולמימרא דאין ביאת פסול פוסלת אלא במי שראוי לקדש דהא אין קידושין לשום פסול והאי "כי תהיה" אם בא ללמד על ביאת פסולין אינו אלא לשון בעילה וכל הזרים אלה במשמע שהא ביאתם פוסלת אפילו עובד כוכבים ועבד: אלמנה וגרושה למה לי: לאשמועינן עובד כוכבים ועבד למה לי: אלמנה להחמיר כו'. כלומר לאו למעוטי מי שיש לו אלמנות וגירושין אלא לגופיה איצטריך אלמנה כדי להחמיר עליה דאי לא כתיב ס"ה אלמנה ישראל והיא בת כהן תיכול ולא"ג דלית לה זרע גרושה איצטריך לכתביה רחמנא להקל עליה ולמימר (דכי נתגרשה מישראל להקל) דכי לית לה זרע מישראל תיכול דאי לא כתביה ס"ה לא"ג דלית לה זרע לא תיכול דכיון דאיפסלא מכהונה מתרומה נמי מיפסלא: ואימא נבעלה לפסול לה אף מחזיר גרושתו. משניסאת לאחר דהא זר הוא אצלה ותפסי לו בה קידושין אלמה תניא בהחולץ (לעיל מד:) היא כשרה וולדה כשר ואוקימנא כשרה לכהונה וכ"ש לתרומה: מ"ג חלל דלאו זר אצלה הוא לא ליפסול. דהא חלל מותר אפילו בכהנת: מקיש זרעו. של כהן גדול מן האלמנה לו – מה הוא פוסל האלמנה בביאתו מן התרומה כדיליף בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף פז.) ולא יחלל מי שהיה כשר ונתחלל וזו היא האלמנה, אף זרעו – החלל פוסל אשה בביאתו מן התרומה: ואימא. מדאפקה רחמנא בלשון "כי תהיה" משעת הויה אי קידש פסול את האשה פסולה עולמית ואפי' מת כאילו בא עליה: כהן גדול בביאה הוא דפסיל.

לא יחלל זרעו כו' (לעיל דף עז.) נתחללו או נתגרשו מן הנישואין כדכתיב (ויקרא כא) "לא יחלל זרעו" ולא יחלל בזנות *גבי כהן גדול: מצרי שני. כיון דהוא פסול ביאה והכי נמי זרע הולד והכי נמי חנן בהבא על יבמתו (לעיל דף נו:) נתארמלו או נתגרשו מן הנישואין פסולות, מן האירוסין כשרות: מצרי ואדומי שני. ביאתן בעבירה דכתיב (דברים כג) שלישי הכי גרסינן מה כהן גדול באלמנה ביאתו בעבירה ופוסל כו': מצרי ואדומי שני. ביאתן בעבירה ולא שני: כל שאתה. כהן נושא בתו אתה כהן נושא אלמנתו: גר עמוני. הוא ובנו ובן בנו עד סוף העולם פסולין אבל בתו כשרה דקיימא לן (לקמן דף עז.) עמוני ולא עמונית לרבי יוסי דהאי טעמא בכל שזרעו פסול הוא ויש בזרעו פסול פוסל ולרבן שמעון דהאי טעמא בבתו לא פסיל: מתני' והשוטה. אפי' על ידי חופה וקדושין לא פוסל ולא מאכיל דאין קנינו קנין: הרי אלו פוסלין. שהרי נתחללה בביאתו פסול לה: הרי ישראל שבא על בת כהן. באונס או בפיתוי שלא לשם קידושין:

עיברה

תוספות

ואימא מי שיש לו אלמנות וגירושין בה כו'. תימה דבכל דוכתא לחומרא מקשינן והכא פריך דנקיש לקולא:

אם כן רבויי לויה וישראלית. תימה דהא איצטריך לרבויי לויה וישראלית לאשמועינן דחוזרת בשביל בנה כדלאמרינן בסוף יש מותרות (לקמן דף פז.) ויש לומר דמשמע ליה דאיצטריך לויה וישראלית לכל מילי דאיירי קרא ולאשמועינן דכי אית לה זרע נמי מן העובד כוכבים תיכול בשביל בנה לא איצטריך כיון דאשמעינן בכהנת דקדיש גופה:

כי תהיה כי תבעל. ואם תאמר לדידיה נמי איכא לאוקומי באלמנה לכהן גדול לרבי סימאי ובבתולה לכהן גדול אפי' לרבי ישבב ויש לומר כל פסולי כהונה נפקא לן דמיפסלי בתרומה מלא יחלל אי נמי לא משמע ליה לאוקמי לאיש זר גבי כהן וא"ת ולוקמה בסוטה שבא עליה בעלה בדרך דליכא אלא עשה דונטמאה ויש לומר דזר אלא מעיקרא בעינן אפילו לרבי עקיבא כיון דלא הוי ממזר ומיהו קשה דלמה ליה למימר מאי כי תהיה כי תבעל בפשיטות הוה מצי למיפרך דלמאי איצטריך קרא לרבי עקיבא לעובד כוכבים ועבד דהשתא ממזר הוי מיפסלא בביאתו מיבעיא כדאמר בפרק עשרה יוחסין (קדושין עה. ושם):

כהן גדול באלמנה בביאה לחודה. כדאמר בפ' עשרה יוחסין (שם דף עח. ושם) בעל לוקה משום לא יחלל ואם תאמר היא גופה מנלן דלא בעינן תרתי הא כתיב לא יקח ולא יחלל ויש לומר דלגבי *כהן אין להצריך קידושין דכ"ש בלא קידושין וכיון שכבר נפסל גם היא נפסלת:

ושניהם לא למדוה אלא מאלמנה לכהן גדול. עיקר טעמא הוי מלאיש זר אלא דמכ"ג באלמנה ילפינן במאי מסתבר לאוקמי קרא ומי ולא קרא דלאיש זר ליכא למילף מקל וחומר דאלמנה שמתחללת כדפרישית לעיל (דף סח: ד"ה מה):

והמפתה והשוטה. תימה דלא תני קטן והדיוטו דלא תקינו ליה רבנן נישואין כדקתני בגמרא (לקמן דף קג.) שוטה וקטן שכנסו כו' אמר רבי יצחק לא הדיוט משום דבעי למיתני בסיפא וולדה דלא מיתני ליה בקטן:

לא פוסלין ולא מאכילין. לא איצטריך לאשמועינן באונס ומפתה דאין מאכילין ומשום לא פוסלין נקטיה ואפילו לרבי אלעזר דאמר *פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה זונה נראה דלא מיפסלא בתרומה דאין זה לאיש זר: ונשאת

גליון הש"ס

תוס' ד"ה כי תהיה וכו' דליכא אלא עשה. עיין לעיל דף ח ע"ב תד"ה מאי מסתברא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אי הכי חלל דלאו זר הוא לא ליפסול נ"ב ותיבת מעיקרא נמחק: (ב) שם במשנה כיצד בתו ישראל:

לח א מיי' פ"ח מהל' איסורי ביאה הל' א סמג לאוין קמא טוש"ע אה"ע סימן ו סעי' ח

לט ב מיי' פי"ט שם הל' ג סמג לאוין קכב:

מ ג מיי' פי"ב שם הל' ה סמג לאוין קטז טוש"ע שם סי' ד סעי' ג:

מא ד מיי' שם ס"י"ח טוש"ע שם סעי' כ:

מב ה מיי' פ"ח מהל' תרומות הלכה יג טוש"ע יו"ד סי' שלא:

[לעיל סח. לקמן פו.]

[לעיל סח. וש"נ]

[לעיל י. וש"נ]

[קדושין עח.]

[לקמן עו: ט"ז. כתובות ל: חולין סב:]